

سورة المدثر

سرشناسه	: عزیزى، محمدعلى، ۱۳۶۲ فروردین
عنوان و نام پدیدآور	: کنکور اختصاصی دانشجو معلم، ویژه رشته علوم انسانی / تالیف محمدعلى عزیزى، کوثر حسین زاده، لیلا آقا زاده
مشخصات نشر	: تهران: سامان سنجش، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۲۴۰ ص: مصور، ۵/۱۴ × ۵/۲۱ سم
فروست	: نثرى کتابهای GET.
شابک	: ۹۷۸ - ۶۲۲ - ۵۶۰۶ - ۸۷ - ۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
شماره افزوده	: حسین زاده، کوثر، ۱۳۸۲
شماره افزوده	: آقازاده، لیلا، ۱۳۷۲
موضوع	: آزمون‌های استخدامی ایران Employment tests -- Iran استخدام دولتی ایران آزمون‌ها Civil service-- Iran-- Examinations دانشجو معلم علوم لسانی آزمون‌ها و تمرین‌ها Psychotherapy -- Examinations, questions, etc
رده بندی کنگره	: JQ۱۷۸۶
رده بندی دیویی	: ۳۵۷-۷۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۹۳۸۵۴۷

کنکور اختصاصی

دانشجو معلم (دانشگاه فرهنگیان)

ویژه رشته علوم انسانی

(آمادگی مطلق)

از سری کتاب های GET

کتاب هوش و استعداد معلمی

کتاب مهارت معلمی

کتاب دین و زندگی پایه دهم رشته علوم انسانی

کتاب دین و زندگی پایه یازدهم رشته علوم انسانی

خلاصه درس

نمونه آزمونهای مستند و برگزار شده

با پاسخنامه واقعاً تشریحی

تألیف:

دکتر محمدعلی عزیزی

(عضو جامعه مدیران فرهنگی ایران)

کوثر حسین زاده

لیلا آقا زاده

موسسه تخصصی
آموزش و تدریس

کنکور اختصاصی

دانشجو معلم (دانشگاه فرسنگیان)

ویژه رشته علوم انسانی

تألیف: دکتر محمدعلی عزیزی - کوثر حسین زاده - لیلا آقا زاده

ناشر: سامان سنجش

مدیر تولید و ناظر فنی چاپ: محمدعلی عزیزی

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۲

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۲۵۰۰۰۰ تومان

تهران: خ انقلاب خ ۱۲ فروردین یابین تراز خ وحید نظری بن بست حقیقت پلاک ۴ واحد ۲

انتشارات سلمان سنجش ۶۶۴۸۱۶۳۵ - ۶۶۴۱۱۰۴۳ - ۶۶۱۷۶۶۳۰

۰۹۱۲۲۲۳۴۲۲۲ - ۰۹۱۲۲۲۰۱۴۶۳

تهران: خ انقلاب خ ۱۲ فروردین کوجه الوندی بن بست خجسته پلاک ۲

بخش دریای کتاب ۶۶۴۱۳۲۵۸ - ۶۶۴۰۶۸۷۲ - ۰۹۱۲۷۹۴۵۰۶۳

Samansanjeshbook.ir

بباید به حقوق دیگران احترام بگذاریم.

دوست عزیز، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله مؤلف، مترجم و ناشر آن است. تکثیر و فروش آن به هر شکلی بدون اجازه از پدیدآورنده کاری غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرشرعی و کسب درآمد از دسترنج دیگران است. نتیجه درست این عمل نادرست، موجب رهاج بی‌اعتمادی در جامعه و بروز پیامدهای ناگوار در زندگی و محیطی ناسالم برای خود و فرزندانمان می‌گردد.

مقدمه

یا حمد و ستایش یاریتعالی که توانایی جمع‌آوری و تدوین و تألیف مطالب کتاب حاضر را به اینجانب اعطا فرموده است تا بتوانیم در راه اعتلای آموزشی و ورود نیروهای متخصص و توانمند برای پیشرفت اهداف علمی این مرز و بوم گامی کوچک اما مؤثر برداریم.

اصل، پذیرفته شدن مورد توجه و عنایت اتدیشمندان، صاحب‌تفکران، کارشناسان و سایر دست‌اندرکاران این حوزه آموزشی و تخصصی می‌باشد؛ به همین منظور پیش‌بینی ضرورت تهیه و تنظیم مجموعه‌ای که ظرفیت لازم را برای جذب و انتخاب برترین‌ها در این رشته‌ی مهم دارا بود ما را بر آن دلشت تا با تلاش فراوان و تنظیم خلاصه مهم‌ترین نکات و بهترین سئوالات استاندارد و درج و ثبت بعضی از داده‌ها و اطلاعاتی که یک دلوطلب ورزیده باید بداند درجه‌بندی و با بهترین مقیاس‌های استاندارد حال حاضر تهیه و پیش روی شما عزیزان قرار دهیم. لذا با امید موفقیت شما متقاضی گرامی و توان سنجش یادگیری یادگیرندگان و تقویت جایگاه آموزش آنان و ابراز برتری مسلم در فرآیند تکمیل نیروهای زبده و متخصص در جای‌جای میهن عزیزمان بتوانیم یا انکاء به قدرت لایزال الهی و بهره‌گیری از رهنمودهای بزرگان سریلند و پیروز بوده و تمام تلاشی خود را در راه ارتقای جایگاه این رشته و به‌کارگیری بپینه‌ی آن در سریلندی ایران عزیز به کار بپندیم.

اکنون عصری است که سرعت و شتاب ایزار رسیدن به توانایی است، لذا سؤالات طرح شده آزمون‌های استخدامی برگزار شده بوده، تا سرعت و توانایی شما را در امتحانات پیش رو تضمین کند.

این مجموعه برای لولین یار در کشور یا دقت و ظرافت فراوان گردآوری شده است که حاصل تجربه اینجانب در تدریس و تجربیاتی که در طی برگزاری و شرکت در آزمون‌های مختلف استخدامی در کشور دلشته ام می‌باشد. تولید مجموعه حاضر ترکیبی از خلاصه درس و نمونه سؤالات تضمینی برگزار شده می‌باشد و پلسخ‌ها طوری طراحی شده که برای داوطلبین گرانقدر کاملاً قابل فهم و استنیاط باشد.

لازم به ذکر است یاتوجه به اینکه ممکن است در یک آزمون استخدامی فقط تعدادی از دروس جزو منابع آزمون باشد، جهت سهولت متقاضیان گرامی به تفکیک دروس پرداختیم. در این مجموعه خلاصه درس طوری گنجانده شده است که ریشه اصلی مطلب را بیان نماید. همچنین علاوه بر مطالب شرح داده شده در کتاب، پاسخ سؤالات تیز به صورت کاملاً تشریحی شرح داده شده است تا متقاضیان محترم زمان خود را صرف یافتن پاسخ سؤالات در شرح خلاصه ننمایند. امیدواریم مجموعه حاضر مورد استقبال شما عزیزان قرار بگیرد.

تظریه‌های روان‌درماتی، فرآیندهایی هستند که در مسیر اصلاح و یا حذف آسیب‌های روانی به کار می‌روند. درواقع یخش مداخله‌ای علم روانشنسی مرتبط با این اصطلاح است. در کتاب حاضر سعی شده مطالب مربوط به نظریه‌های روان‌درماتی به صورت خلاصه و در عین حال جامع

در دسترس دانشجویان و علاقه مندان قرار بگیرد. برای فراگیری بیشتر مباحث در آخر هر فصل، نمونه آزمونهای برگزار شده مرتبط گنجانده شده و پلسخنامه آنها به صورت تشریحی درج گردیده است.

در واقع وجه تمایز کتابی که در دست دارید نسبت به سایر کتب مرتبط شامل:

- ۱) فصل بندی در زمینه های تخصصی
 - ۲) سوالات چهارگزینه ای به همراه پاسخ تشریحی بدون ابهام
 - ۳) آزمون های جامع برگزار شده همراه با پاسخ تشریحی
 - ۴) منابع تخصصی و جامع جهت پلسخگویی
 - ۵) موجود بودن آخرین آزمونهای برگزار شده تا سال جاری
 - ۶) قابل استفاده برای شرکت درکنکور سراسری و آزاد
- امید است داوطلبان عزیز با مطالعه این کتاب گامی مثبت برای رسیدن به اهداف خود در جهت یالایردن علم و تخصصی شدن ارگان های کشور عزیزمان بردارند. در پایان لازم است از خوانندگان محترم این کتاب درخواست تمایم که در صورت مشاهده هرگونه اشتباهی و اصلاحی، این حقیر را از طریق ایمیل زیر مطلع نمایند تا در هرچه بهتر شدن این اثر از مشارکت شما عزیزان بهره کفلی را ببریم.

با آرزوی موفقیت - انتشارات سلمان سنجش

Samansanjesh_pub@yahoo.com

فهرست مطالب

۹	فصل اول خلاصه مباحث هوش و استعداد معلّمی.....
۱	کهبخش اول شناخت کلی و علمی هوش.....
۲۹	کهبخش دوم قواعد کلی در پاسخگویی به تستهای هوش.....
۳۹	نمونه آزمونهای مستند و پرتکرار درگزارشده.....
۷۷	پلخنامه تشریحی.....
۹۶	خلاصه مباحث مهارت معلّمی.....
۹۷	بخش اول: دانستی های مهارت معلّمی.....
۱۰۰	فصل اول: ارزش و امتیاز کار معلّمی.....
۱۰۴	فصل دوم: صفات معلم.....
۱۱۵	فصل سوم: وظایف معلم.....
۱۲۷	فصل چهارم: پرهیزها (نبایدهای معلّمی).....
۱۳۰	فصل پنجم: مهارتها و شیوهها.....
۱۳۴	فصل ششم: محتوا.....
۱۳۵	فصل هفتم: مخاطب.....
۱۳۶	فصل هشتم: سایر نکات.....
۱۳۸	نمونه آزمونهای مستند و پرتکرار برگزار شده استخدای.....
۱۵۳	پلخنامه تشریحی.....
۱۶۴	فصل دوم کهدین و زندگی پایه دهم.....
۱۶۵	چگونه دینی را بخوانیم؟.....
۱۶۵	روش مطالعه آیات دینی.....
۱۶۶	روش مطالعه دینی کنکور.....
۱۶۷	روش خلاصه نویسی دینی.....
۱۶۸	تکنیک خلاصه نویسی مدارنگی.....
۱۶۸	روش تست زنی دینی.....
۱۷۱	خلاصه دین و زندگی درس نهم: آهنگ سفر.....
۱۷۳	تست درس نهم.....
۱۷۸	پلخ نامه تشریحی درس نهم.....
۱۸۲	خلاصه دین و زندگی درس دهم: اعتماد بر او.....
۱۸۳	تست درس دهم.....
۱۸۶	پلخنامه تشریحی درس دهم.....
۱۸۸	خلاصه دین و زندگی درس یازدهم: دوستی با خدا.....
۱۹۰	تست درس یازدهم.....
۱۹۳	پلخنامه تشریحی درس یازدهم.....

۱۹۵ خلاصه دین و زندگی درس دوازدهم: یاری از نماز و روزه
۱۹۷ تست درس دوازدهم
۲۰۰ پلن‌نامه تشریحی
۲۰۳ خلاصه دین و زندگی دهم درس سیزدهم: فضیلت آراستگی
۲۰۴ تست درس سیزدهم
۲۰۷ پلن‌نامه تشریحی
۲۰۹ خلاصه دین و زندگی دهم درس چهاردهم: زیبایی پوشیدگی
۲۱۱ تست درس چهاردهم
۲۱۴ پلن‌نامه تشریحی
۲۱۶ فصل سوم دین و زندگی پایه یازدهم
۲۱۷ خلاصه دین و زندگی یازدهم درس شانزدهم: عزت نفس
۲۱۹ تست درس شانزدهم
۲۲۲ پلن‌نامه تشریحی
۲۲۵ خلاصه دین و زندگی یازدهم درس هفدهم: زمینه های پیوند
۲۲۸ تست درس هفدهم
۲۳۰ پلن‌نامه تشریحی
۲۳۲ خلاصه دین و زندگی یازدهم درس هیجدهم: پیوند مقدس
۲۳۴ تست درس هیجدهم
۲۳۷ پلن‌نامه تشریحی
۲۴۰ منابع و مآخذ

فصل اول

خلاصه مباحث

پوش و استعداد معلمی

بخش اول شناخت کلی و علمی هوش

تعریف هوش Quotient

هوش عبارت است از توانایی یادگیری، توانایی حل مسائل، هوش عبارت است از توانایی فرد در تطبیق یا محیط خود، هوش عبارت است از توانایی تفکر انتزاعی.

این سه تعریف مغایر یکدیگر نیستند. تعریف اول تأکید بر تعلیم و تربیت دارد. تعریف دوم بر شیوه مواجهه افراد با موقعیت‌های جدید تأکید می‌کند، و تعریف سوم تاثر بر توانایی افراد در زمینه استدلال کلامی و ریاضی است. به این ترتیب، این سه توانایی یا یکدیگر وجوه مشترکی دارند.

بنا به اعتقاد نظریه پردازان تحلیلی، هوش توانایی استفاده از پدیده‌های رمزی و یا قدرت و رفتار مؤثر و یا سازگاری با موقعیت‌های جدید و تازه و یا تشخیص حالات و کیفیات محیط است. شاید بهترین تعریف تحلیلی هوش به وسیله «دیوید وکسلر» David Wechsler روان شناس آمریکایی پیشنهاد شده باشد که بیان می‌کند: هوش یعنی تفکر عاقلانه، عمل منطقی و رفتار مؤثر در محیط.

هنگامی که واژه «هوش» به گوش ما می‌خورد معمولاً مفهوم ضریب هوشی (IQ) به ذهنمان می‌آید. هوش معمولاً به عنوان توانایی‌های بالقوه عقلانی تعریف می‌شود. چیزی که ما یا آن زاده می‌شویم، چیزی که قابل اندازه‌گیری است و ظرفیتی که تغییر دادن آن دشوار است.

سنجش میزان هوش افراد یکی از مفاهیم روانشناسی است که توانایی و استعداد افراد در زمینه‌های مختلف و استدلال درست افراد در مواجهه با مشکلات را سنجش می‌کند. انواع تست هوش در زمینه‌های مختلفی مورد استفاده قرار می‌گیرند تا جایی که افراد در مورد آینده و انتخاب مشاغل خود نیز از تست هوش استفاده می‌کنند. نکته مهم این است که هر کدام از این تست‌های هوش برای سنجش یک نوع از هوش استفاده می‌شود و هر کدام کاربرد خاص و منحصر به فردی دارند. امروزه انواع تست هوش کودکان و تست هوش بزرگسال مورد بررسی قرار می‌گیرد.

هوش چیست؟

هوش یکی از مباحث مهم و بحث برانگیز در طول دنیا بوده است که با وجود معانی و تفاسیر زیادی که در مورد آن وجود دارد نمی‌توان برای کلمه هوش یک معنی کامل و جامع معین کرد. در یکی از تعاریف مشهور هوش را اینگونه بیان می‌کند که هوش، فرآیندی ذهنی است که شامل ظرفیت منطقی، درک خودآگاهی، یادگیری، مهارت حل مسئله، برتامه‌ریزی، خلاقیت، دانش فردی، زبان و... است. و در یکی دیگر از تعاریف و نظریه‌ها در روانشناسی هوش را توانایی یادگیری از تجربه‌ها، تفکر انتزاعی و برخورد کارآمد با محیط و افراد پیرامون خود معنی می‌کند.

سه دسته بندی اصلی هوش

هوش ذهنی: (IQ) ظرفیت کلی هوش فرد، ضریب هوشی
 هوش هیجانی: (EQ) کنترل عملکرد هیجانی، احساسی و عاطفی
 هوش اجتماعی: (SQ) توسعه و مدیریت ارتباط انسانی و اجتماعی

تست هوش چیست؟

تاریخچه تست هوش به ابتدای دهه ۱۹۰۰ میلادی مرتبط می‌شود که برای اولین بار توسط آلفرد بینه یک روانشناس مشهور فرانسوی است مطرح شد که پایه و اساس تست های هوشی است که امروزه اجرا می‌شود. بینه معتقد بود که هوش و استعداد مسنلهای گسترده تر از آن است که بتوان که به توان یابد یک عدد آن را به صورت قطعی بیان کرد و همچنین معتقد بود که هوش تحت تاثیر از چندین عامل قرار دارد و امکان تغییر آن در طول زمان وجود دارد.

تست هوش یا تست ضریب هوشی یکی از تست های پر کاربرد در سراسر جهان است که شامل انواع مختلفی می‌شود. هر یک از تست هوش های (Intelligence Test) که اجرا می‌شود هوش افراد را در زمینه های جداگانه و کمی متفاوت مورد بررسی قرار می‌دهد. بهرمندی از هوش یالا یا کلفی در مسائل و جنبه های مختلف زندگی آرزوی هر فردی است. افراد با اطلاع از اینکه که به چه میزان در زمینه‌های مختلفی از جمله هنر، اقتصاد، خلاقیت و... دارای هوش و استعداد هستند، می‌تواند بهترین مسیر را برای زندگی ایده‌آل خود انتخاب کنند.

باید این نکته را در نظر داشت که پس از اجرای تست هوش و تفسیر آن توسط روانشناسان و کسب نمره پایین در زمینه اقتصاد، بیاتگر ناتوانی و یا بی استعدادی فرد نیست؛ بلکه ممکن است در زمینه هنر و خلاقیت نمره بالایی کسب کرده باشد و بتواند با استفاده از استعداد و هوش خود در این زمینه، هنرمند بسیار موفقی شود. برخی دیگر از تست‌های روانشناختی نیز وجود دارد که برای بررسی وضعیت سلامت روانی فرد توسط روانشناسان مورد استفاده قرار می‌گیرند مانند تست MMPI.

اهمیت تست هوش و ضریب هوشی

تست هوش برای خود شناسی و ارزیابی خود بسیار مهم است. دانستن سطح هوشی به افراد کمک می‌کند تا اعتماد به نفس خود را افزایش دهند و به پیشرفت افراد کمک می‌کند. آزمون‌های هوش به همراه انواع آزمون‌های روانشناختی انجام می‌شود تا ویژگی‌های فردی افراد به خوبی شناسایی شود و توانایی آن‌ها را در مورد حل مشکلات افزایش می‌دهند.

کاربرد تست هوش

تست هوش در موارد مختلفی مانند آزمون‌های استخدامی، آزمون‌های قبولی مدارس و دانشگاه و تعیین میزان توانایی افراد کاربرد دارد و استفاده از آن می‌تواند طبقه‌بندی منلسی را در اختیار افراد قرار دهد. یکی از مهم‌ترین مکان‌هایی که این نوع تست مورد استفاده قرار می‌گیرد در مدارس و برای تشخیص ناتوانی در دروس و طبقه بندی دانش آموزان است. با این کار مسئولین

و معلمین می‌توانند توانایی و استعداد کودکان را در موضوعات مختلف مشخص کرده و بر روی افزایش و تقویت مهارت‌های فرد در آن موضوع‌ها تمرکز کنند.

شناسایی و تعیین هوش افراد در موضوعات مختلف باعث می‌شود؛ که آموزش‌های منسب برای فرد در نظر گرفته شود و بهره‌هوشی او را افزایش داد. علاوه بر شناسایی افراد باهوش شناسایی ناتوانی‌های ذهنی نیز بسیار یا اهمیت است؛ زیرا در این صورت به افراد کمک می‌شود تا با تکنیک‌های افزایش هوش در موقعیت بهتری قرار بگیرند. یکی دیگر از کاربردهای آزمون‌های هوش در پیدا کردن بهترین و مناسب‌ترین موقعیت شغلی است. موفقیت شغلی به سلامتی، پشتکار، علاقه و استعدادها نیز بستگی دارد ولی هوش نیز یک عامل بسیار مهم است.

انواع تست هوش

از انواع تست هوش و تست شخصیت MBTI برای خود شناسی و استعدادیابی استفاده می‌شود. انواع تست هوش مدرن (IQ) اغلب بر توانایی‌هایی مثل ریاضی، استدلال، ادراک فضایی، هوش دیداری، توانایی حل مسئله، به خاطر آوردن اطلاعات و... تمرکز دارد و در بهبود این توانایی‌ها یاری می‌رساند. روانشناسان و طراحان انواع تست هوش در طی سال‌ها نقص تست‌های قدیمی را برطرف کرده و همواره در صدد معرفی و کشف انواع تست‌های جدید هستند. معروفترین انواع تست هوش عبارت‌اند:

تست خلاقیت

تست درک جزئیات

تست ادراک

تست حافظه

تست ریاضی

تست استدلال کلامی

تست استدلال عددی

تست تصویری

تست درک لغات و معانی

تست ادراک بصری

تست درک ارتباط اعداد

تست استنتاج و منطق

تست تجسم فضایی

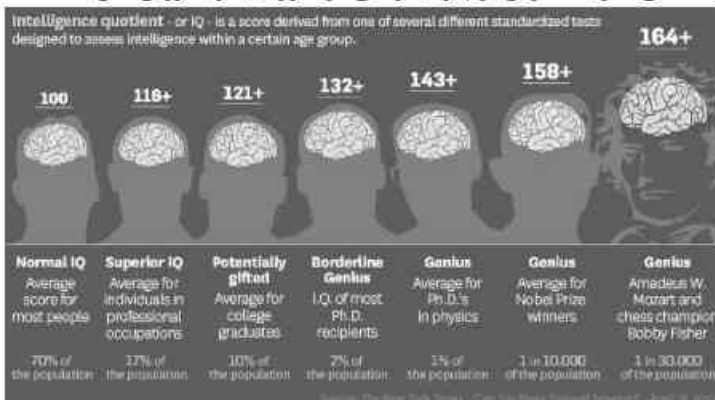
هوش‌بهر با آی کیو چیست؟ (IQ) intelligence quotient

در میان تعاریف بسیار از هوش، این تعریف از همه معقول‌تر به نظر می‌رسد: هوش توانایی یادگیری و کاربرد مهارت‌های لازم برای سازگاری یا تیزهای فرهنگ و محیط فرد است. فرهنگ‌های مختلف برای تعامل اجتماعی، زبان، ریاضیات، حافظه، هماهنگی حرکتی پیشرفته، ورزش یا سایر قلمروها

تیزای به مهارت‌هایی دارند. از آنجا که در فرهنگ‌های مختلف سازگاری مستلزم توانایی‌های مختلفی است؛ نتیجتاً افرادی که در فرهنگی باهوش قلمداد می‌شوند ممکن است دارای استعدادهایی باشند که در فرهنگی دیگر باهوش محسوب نمی‌شوند. مثلاً آمریکایی‌های امروزی بر گفتار، خواندن و ریاضیات تأکید می‌کنند و کودکان و بزرگسالانی که این مهارت‌ها را داشته باشند باهوش به حساب می‌آیند. برعکس، در جنوب آفریقا شکار کردن مهارت یلایی محسوب می‌شود و جزیره تیشینان جنوب اقیانوس آرام برای توانایی دریانوردی خوب ارزش قائل‌اند.

در سال ۱۹۰۴، وزارت آموزش و پرورش فراتسه از آلفرد بینه Binet Alfred، روان شناس، خواست که روشی برای شناسایی کودکانی که قادر به یادگیری در مدرسه نبودند، ابداع کند. بینه و شاگردش، تنوفیل سیمون آزمون هوش خاص خود را برای برآوردن این تیزای ابداع کردند. این آزمون که معیار ۱۹۰۵ خوانده می‌شود، شامل سی پرسش است که گستره آن از توانایی لمس گوش گرفته تا توانایی استنتاج طرح از حلقه و تعریف مفاهیم انتزاعی را دربر می‌گیرد. بینه مفهوم سن عقلی را مطرح کرد که سطح رشد عقلی هر فرد نسبت به دیگران است. کمی بعد در سال ۱۹۱۲، ویلیام لسترن، مفهوم بهره هوشی را ابداع کرد که عبارت است از سن عقلی فرد تقسیم بر سن زمانی ضربدر ۱۰۰.

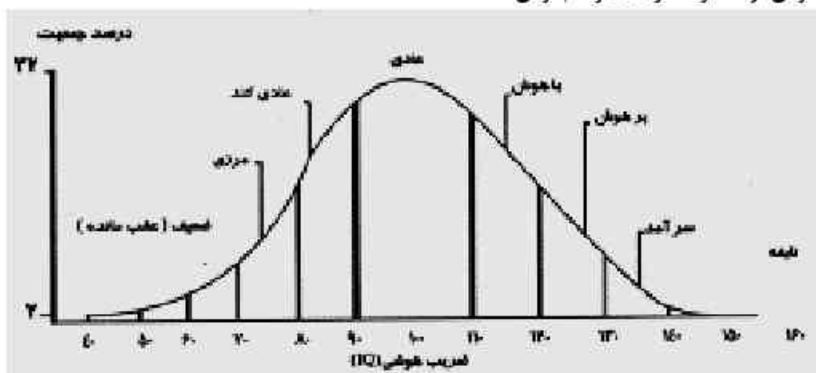
اگر سن عقلی فردی یا سن زمانی او برابر باشد، بهره هوشی یا هوشیهر او ۱۰۰ است و اگر سن عقلی بیشتر از سن زمانی باشد، هوشیهر بیشتر از ۱۰۰ است. آزمون بینه برای هماهنگی یا پیشرفت‌هایی که در درک هوش و آزمون هوشی حاصل شده، بارها مورد تجدید نظر قرار گرفته است. به این آزمون‌های تجدیدنظر شده، آزمون‌های لستنفورد - بینه می‌گویند. آزمون لستنفورد - بینه در حال حاضر برای افراد بین دو سال تا بزرگسال به کار می‌رود.

موضوعی به نام هوش

توزیع هوش تیز، همانند قد یا وزن افراد، روی منحنی مشهور به منحنی طبیعی (normal curve) قرار دارد؛ به این ترتیب که اکثریت افراد در وسط منحنی و شماری کمتر در دو سمت آن هستند.

اکثریت واقع در وسط منحنی طبیعی را «عادی» و افراد واقع در دو طرف آن را «کمتر برخوردار» و «بیشتر برخوردار» می‌نامند.

در منحنی توزیع هوش، افراد دارای ضریب هوشی بین ۹۰ تا ۱۱۰ را عادی و دارای هوش متوسط، کمتر از آن را به ترتیب کند، کم‌هوش یا عقب‌مانده، و بیش از ۱۱۰ را پرهوش، سرآمد یا نابغه می‌خوانند. شمار افرادی که در دو پال منحنی قرار می‌گیرند کمتر از افراد «عادی» است. حدود ۶۴ درصد افراد هر جامعه‌ای هوش متوسط دارند و تنها ۲ درصد افراد را می‌توان فوق‌العاده پرهوش، و ۲ درصد را بسیار کم‌هوش دانست.

ردیف	میزان	طیف
۱	بهنجار ضعیف	۰-۹۰
۲	متوسط	۹۰-۱۰۹
۳	بهنجار قوی	۱۱۰-۱۱۹
۴	باهوش	۱۲۰-۱۲۹
۵	تیزهوش و نابغه	به بالا-۱۳۰

انواع هوش

دانا زوهار Danah Zohar و یان مارشال Ian Marshall هوش در تفریح هوش سه گانه خود هوش را به دسته تقسیم کردند. آنها معتقدند هوش‌های دیگر زیر مجموعه‌های این سه هوش هستند.

سمت چپ داتا زوهار و سمت راست یان مارشال

هوش جسمانی یا سببایی (PQ) **Physical Quotient**: یعنی توانایی کنترل ماهرانه یدن، با استفاده از اشیاء آغاز می‌شود و بر اساس سیستم‌های عصبی مغز مشخص می‌گردد.

هوش عقلانی (IQ) **Intelligence Quotient**: این هوش مربوط به مهارت‌های منطقی و زیاتشنسی ملست که در حال حاضر بیش از سایر هوش‌ها به عنوان ملاک موفقیت آموزشی محسوب می‌شود و مناسب حل مساله ریاضی و منطقی است.

هوش عاطفی یا هیجانی (EQ) **Emotional Quotient**: به افراد کمک می‌کند عواطف خود و دیگران را مدیریت کنند. این هوش در موفقیت حرفه‌ای و شخصی فرد بسیار مؤثر است و آنها را در برقراری ارتباط یاری می‌دهد و تا حدی از قابلیت پیشگویی نیز برخوردار است.

تقسیم‌بندی افراد بر اساس IQ و EQ: جک بلوک روان‌شناس دانشگاه کالیفرنیا افراد را بر حسب جنسیت، IQ و EQ به چهار دسته تقسیم می‌کند:

مرداتی یا IQ بالا: این مردان از روی توانایی‌های گسترده عقلانی‌شان مورد شناسایی قرار می‌گیرند چنین افرادی جاه‌طلب، منتقد، لجوج و دارای توانایی بالا در حل مسائل عقلانی می‌باشند. اما به دلیل هوش هیجانی پایین کمرو، فروتن و تازک تاریخی‌اند از روابط جنسی خود رضایت تدارتد و از نظر احساسی سرد و بی‌عاطفه‌اند.

مرداتی یا EQ (هوش هیجانی) بالا: چنین مرداتی در روابط اجتماعی، متعادل، شاد و سرزنده‌اند. ظرفیت بالایی برای تعهد و سرسپردگی برای مردم یا اهداف خود دارند، مسئولیت‌پذیر، دلسوز و با ملاحظه‌اند. چنین افرادی یا خود، دیگران و اجتماع احساس راحتی می‌کنند.

زنقی با IQ بالا: از اعتماد به نفس خوبی برخوردارتد و در بیان موضوعات عقلانی و اندیشه‌های خود فصاحت کافی دارند و دارای علایق روشنفکرانه زیادی هستند. آنها درون‌گرا، مستعد تگر اتی، فکر و خیال و احساس گناه هستند، در ایراز خشم خود تأمل می‌کنند و معمولاً آن را غیرمستقیم ایراز می‌کنند.

زنفلی با EQ بالا؛ این زنان دوست دارند احساساتشان را مستقیماً بیان کنند، راجع به خود مثبت فکر می‌کنند و مانند مردان هم گروه خود اجتماعی و گروه‌گرا هستند، شاد و آسوده خیال‌اند و به تدرت احساس نگرانی و گناه می‌کنند.

شکی نیست که پرخورداری از هوشیهر بالا به تنهایی برای حل مسائل پیچیده زندگی اجتماعی کافی نیست. به عقیده جک پلوک فردی که از نظر هوشیهر بالا است اما فاقد هوش هیجانی کافی است، تقریباً کاریکاتوری از یک آدم خردمند است، او در قلمرو ذهن چیره دست بوده، اما در دنیای شخصی خویش ناتوان است. نکته قابل ذکر آن است که IQ و EQ را نمی‌توان به عنوان دو عامل ضدیکدیگر در نظر گرفت بلکه این دو عامل صرفاً با هم متفاوتند، اگر چه بسیاری از ما تیز هوش هیجانی را با تیزهوشی علمی اشتباه می‌گیریم، علی‌رغم عقیده رایج، افرادی که دارای هوشیهر بالا و هوش هیجانی بسیار ضعیف و یا برعکس باشند نادرند یعنی بسیاری از افراد از IQ و EQ بالا تماماً برخوردارند.

هوش معنوی (SQ): Spiritual Quotient : این هوش برخلاف هوش عقلاتی که کامپیوترها هم از آن بهره‌مندند و تیز هوش عاطفی که در برخی از پستانداران رده بالا دیده می‌شود، خاص انسان است. زوهار و مارشال هوش معنوی را یک بعد جدید از هوش انسانی معرفی کردند و به نظر آنها هوش تنهایی است و برای حل مسائل مفهومی و ارزشی استفاده می‌شود. هوش معنوی زمینه تمام آن چیزهایی است که ما به آنها اعتقاد و باور داریم. سؤال‌های جدی در مورد اینکه از کجا آمده‌ایم، به کجا می‌رویم و هدف اصلی زندگی چیست، از نمودهای هوش معنوی است.

مفهوم هوش هیجانی نشان می‌دهد که چرا دو نفر با IQ یکسان، ممکن است به درجات بسیار متفاوتی از موفقیت در زندگی دست یابند. هوش هیجانی یک عنصر بنیادین از رفتار انسان است که جدا و متفاوت از هوش شناختی (عقل) عمل می‌کند.

بین IQ و EQ هیچ رابطه شناخته شده‌ای وجود ندارد. شما اصلاً نمی‌توانید از روی هوش شناختی یا IQ یک نفر هوش هیجانی او را حدس بزنید. این یک خیر خوب است زیرا هوش شناختی یا IQ انعطاف‌پذیر نیست. IQ از همان لحظه تولد ثابت است یا دستکم ثبات نسبی دارد. مگر اینکه یک تصادف، مثلاً آسیب مغزی آن را تغییر دهد، هیچ کس با یادگیری و وضعیت‌های جدید یا فرا گرفتن اطلاعات عمومی بیشتر باهوش نمی‌شود، هوش شناختی یعنی توانایی یادگیری، اما برعکس، هوش هیجانی، مهارتی انعطاف‌پذیر است که به آسانی آموخته می‌شود، یا اینکه بعضی مردم، نسبت به دیگران، به طور طبیعی هوش هیجانی بالاتری دارند، کسی که حتی بدون هوش هیجانی به دنیا آمده است باز هم می‌تواند در خود، EQ بالا به وجود آورد.

هوش هیجانی یعنی توانایی مهار عواطف و تعادل برقرار کردن بین احساسات و منطق، به طوری که ما را به حداکثر خوشبختی برساند. هوش هیجانی همان توانایی شناخت، درک و تنظیم هیجان‌ها و استفاده از آنها در زندگی است.